

Sicca Semptomları İle Gelen Fibromyalji Ve Sjögren Hastalarını Objektif Kuruluk Testleri İle Ayırt Edebilir Miyiz?

İdil Kurut Aysin, Ayten Özkan, Özge Yoğurtçu, Eda Akat Otman, Dilek
Solmaz, Servet Akar

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Romatoloji Bilim Dalı

GİRİŞ

- **Fibromyalji sendromu (FM)**
  - Şiddetli yorgunluk
  - Egzersiz intoleransı,
  - Kötü uyku kalitesi,
  - Mide-bağırsak şikayetleri ve
  - Baş ağrısı gibi semptomların eşlik ettiği
- **Kronik yaygın ağrı sendromudur**

GİRİŞ

- **Fibromyalji sendromu (FM)**
- Farklı çalışmalarda prevalansı %5.7-20 aralığında bildirilmiştir. Kadınlarda erkeklere göre daha fazla görülmektedir.
- Ülkemizde yapılan bir çalışmada Trabzon ilinde prevalans %3,6 saptanmıştır.

- Wolfe F, Ross K, Anderson J, Russel IJ. The prevalence and Characteristics of fibromyalgia in the general population. *Arthritis Rheum* 1995;38(1):19–28.
- Topbas M, Cakirbay H, Gulec H, Akgol E, Ak I, Can G. The prevalence of fibromyalgia in women aged 20-64 in Turkey. *Scand J Rheumatol*. 2005;34(2):140-4

GİRİŞ

- FM hastalarında ANA pozitiflik sıklığının %8,8 ile %30 arasında değiştiği bildirilmiştir.
- Bağ doku hastalarında sık görülen şikayetler olan fotosensitivite, Raynaud fenomeni (RP), oral ülserler, kserostomi ve kseroftalmi sağlıklı kişilere göre FM hastalarında nispeten daha siktir.

- AL-ALLAF AW, OTTEWELL L, PULLAR T: The prevalence and significance of positive antinuclear antibodies in patients with fibromyalgiasyndrome: 2-4 years' follow-up. Clin Rheumatol 2002; 21: 472-7.
- YUNUS MB, HUSSEY FX, ALDAG JC: Antinuclear antibodies and autoimmune rheumatic diseasefeatures in fibromyalgia syndrome: a controlled study. J Rheumatol 1993; 20: 1557-60.
- DINERMAN H, GOLDENBERG DL, FELSON DT: A prospective evaluation of 118 patients with the fibromyalgia syndrome: prevalence of Raynaud's phenomenon, sicca symptoms, ANA, low complement, and Ig deposition at the dermal-epidermal junction. J Rheumatol 1986; 13: 368-73.
- 5SMART PA, WAYLONIS GW, HACKSHAW KV: Immunologic profile of patients with fibromyalgia. Am J Phys Med Rehabil 1997; 76: 231-4

GİRİŞ

- Ayrıca sjögren sendromu (SjS) olan hastalarda FM sıklığı da artmış oranlarda bulunmaktadır
- Bu da sicca semptomları ile gelen hastalarda ayırıcı tanıda zorluklara neden olmaktadır

- Fibromyalgia prevalence and associated factors in primary Sjögren's syndrome patients in a large cohort from the Spanish Society of Rheumatology registry (SJOGRENSER) V. Torrente-Segarra¹ , H. Corominas¹ , C. Sánchez-Piedra² , M. Fernández-Castro³ , J.L. Andreu⁴ , V.M. Martínez-Taboada⁵ , A. Olivé⁶ , J. Rosas⁷ , F. Sánchez-Alonso² , on behalf of SJOGRENSER Study Group of the Spanish Society of Rheumatology

Amaç

- Bizde çalışmamızda sicca semptomları olan FMS ve SjS hastalarının ayırt ettirici özelliklerinin olup olmadığını tespit etmeyi amaçladık.

Yöntem

- Kliniğimize bağ doku hastalığı araştırılmak üzere yönlendirilen ve dudak biyopsisi yapılan 492 hasta retrospektif olarak tarandı.
- ACR/EULAR 2012 veya 2016 kriterlerine göre SjS olarak sınıflandırılan **146 hasta** (**127** [%87] Primer SjS ; **19** [%13.9] Seconder SjS) ile uzman görüşüne göre FMS tanısı konulan **77** hasta çalışmamıza dahil edildi.
- FMS ve Sjögren birlikteliği olan **25** hasta ise çalışma dışı bırakıldı.
- İki hasta grubunun ayırt ettirici özelliklerinin tespiti için klinik ve demografik verileri ki-kare ve Mann Whitney U testleri kullanılarak karşılaştırıldı.

Bulgular

- SjS ve FMS hastaları karşılaştırıldığında;
- FMS grubunda kadın cinsiyet anlamlı olarak daha fazla saptandı (76 [%98.7]'ye 133 [%91.1]).
- Her iki grubun yaş ortalamaları benzerdi.
- FMS hastalarında daha çok artralji bulunurken (FMS :%90.8 vs SjS:%74.5 p: 0.004);
- SjS hastaların da ise artrit oranları daha yüksekti (SjS: %32 vs FMS : %8 p:0.032).
- Sabah tutukluğu ve Raynoud Fenomeni varlığı açısından her iki grup arasında fark saptanmadı.

Bulgular

- FMS ve SjS hastaları benzer oranlarda ağız ve göz kuruluğundan yakınmaktaydı ancak Schirmer testi pozitifliği SjS hastalarında %72.2 oranında tespit edilirken bu oran FMS hastalarında yalnızca %27'di (p: 0.011).
- Göz yaşı kırılma zamanı (tBUT) düşüklüğü her iki grupta benzer tespit edildi.
- İmmunolojik testler ise beklenildiği üzere FMS hastalarında SjS hastalarına göre çok daha düşük oranlarda bulundu. (p<0.001).

	SjS n:146	FMS n:77	p
Kadın Cinsiyet, n (%)	133 (91.1)	76 (98.7)	0.038
Yaş, (ortalama ± SD)	51.7 (12.9)	52.8 (10.5)	0.717
Göz kuruluğu, n (%)	102 (70.0)	61 (82.4)	0.217
Ağız kuruluğu, n (%)	97 (74.6)	64 (63.0)	0.082
Göz ve ağız kuruluğu, n (%)	78 (60.0)	40 (54.8)	0.471
Artralji, n (%)	108 (74.5)	69(90.8)	0.004
Artirit, n (%)	32 (22.2)	8 (10.5)	0.032
Sabah tutukluğu varlığı, n: 135 (%)	22 (32.8)	27 (39.7)	0.407

	SjS n:146	FMS n:77	
Raynaoud Fenomeni, n (%)	14 (11.6)	11 (15.3)	0.458
Parotis şişliği, n (%)	9 (12.2)	0 (0)	1
Schirmer ≤ 5, n (%)	83 (72.2)	27 (51.9)	0.011
Schirmer deđeri, ortanca (IQR)	6,27(5)	8,42(7)	0,027
tBUT < 10 sn, ortanca (IQR)	5(4)	6.(5)	0,015
ANA pozitifliği, n (%)	62(43.1)	13(17.1)	<0.001
SSA pozitifliği, n (%)	74(51.4)	3 (4)	<0.001
SSB pozitifliği, n (%)	39 (27.3)	1(1.03)	<0.001
Ro52 pozitifliği, n (%)	74 (51.4)	2(2.7)	<0.001
RF pozitifliği, n (%)	40 (29.0)	4 (5.4)	<0.001

TARTIŞMA

Dönmez S, Pamuk ÖN, Ümit EG, Top MŞ. Autoimmune rheumatic disease associated symptoms in fibromyalgia patients and their influence on anxiety, depression and somatisation: a comparative study. Clin Exp Rheumatol. 2012 Nov-Dec;30(6 Suppl 74):65-9. Epub 2012 Dec 14.

- Dönmez ve arkadaşlarının 232 FM hastası ile 70 sağlıklı kontrolü ve 78 lupus hastasını otoimmün romatolojik hastalık semptom sıklığı ve ANA pozitifliği açısından karşılaştırdıkları çalışmalarında
- FM hastalarında sağlıklı kontrollere göre raynaud fenomeni (RF) daha sık saptanmış (%22 vs. %10, $p=0.026$) ve hatta RF 'nin lupus hastalarıyla benzer sıklıkta (22% vs. 29.5%, $p=0.18$) görüldüğü belirtilmiştir.
- Fotosensitivite sıklığının sağlıklı kontrollere göre (%27.6 vs. %11.4, $p=0.005$) anlamlı olarak daha fazla bulunmuştur.
- Oral aft (%27.6 vs. %22.9)
- Ağız kuruluğu (%26.7 vs %17.1) ve göz kuruluğu (%30.6 vs. %24.3) sayısal olarak FM hastalarında ve kontrol grubuna göre biraz daha fazla saptanmış olsa da istatistiksel anlamlılığa ($P>0.05$) ulaşmamıştır.
- Ana pozitifliği FM hastalarında sağlıklı kontrollerle aynı oranlarda (%11.8 vs. %7.1) bulunmuştur

Al-Allaf AW, Ottewell L, Pullar T. The prevalence and significance of positive antinuclear antibodies in patients with fibromyalgia syndrome: 2-4 years' follow-up. Clin Rheumatol. 2002 Nov;21(6):472-7. doi: 10.1007/s100670200118.

- Al-Allaf A.W ve arkadaşlarının 137 primer FM ve 225 osteoartrit (OA) hastasını otoimmün romatizmal hastalık semptom (RF, kuru göz ve ağız, Kas güçsüzlüğü vb..) varlığı ve ANA pozitifliği açısından değerlendirdikleri ve 2-4 yıl takip verilerini sundukları çalışmalarında;
- FM hastalarının %8,8 'inde (n:12) ANA pozitif saptanmıştır. Tüm ANA pozitiflikleri düşük titrede (1+) bulunmuştur.
- Romatizmal hastalık semptom sıklığı açısından RF ve kas güçsüzlüğü haricinde ANA+ ve ANA- grup arasında fark saptanmamış
- 4 yıllık takip sürecinde 3 ve üzeri romatizmal hastalık semptomuna sahip olan 14 FMS hastasının yalnızca 2 sinde (biri ANA+ biri ANA-) spesifik bir bağ doku hastalığı (SLE ve Sjögren) gelişmiştir.

Assessment of keratoconjunctivitis sicca in patients with ®fibromyalgia: results of a prospective study I. Gunaydin T. Terhorst á A. Eckstein T. Daikeler á L. Kanz á I. KoÈtter
Rheumatol Int (1999) 19:7-9

- Günaydın ve arkadaşlarının yapmış olduğu 285 FM hastasının , keratokonjunktivitis sicca (KCS)varlığı açısından araştırıldığı çalışmasında
- Sicca semptomu olan 40 hastaya tBUT, shirmer testi, rose bengal testi yapılmış .
- 3 testin ikisi patolojik ise KCS olarak değerlendirilmiş
- 15 KCS saptanmış

Sonuç

- Ağız ve göz kuruluğu ile başvuran FMS hastalarının Schirmer testi pozitiflikleri, SjS hastalarına oranla daha düşük bulunmakla birlikte; Schirmer testi pozitif olan üçte bir FMS hastasını ayırt edebilmek için hala immünolojik testlere gerek duyulmaktadır.

TEŐEKKÜRLER

1,200 x 849